

Gnosjöresan 13 september 2022

Efter flera försök att få ihop tillräckligt med deltagare för en bussresa, enades vi om att försöka ordna resan via samåkning. Efter några sena avhopp blev vi 12 st SPF:are som åkte i tre bilar ner till Töllstorps industrimuseum som drivs av Gnosjö Hembygdsförening. En verklig tidsresa från 1700-talet och framåt. Här lades grunden till Gnosjöns hemindustri och framtida småindustri tillsammans med vårt andra utflyktsmål Hylte's Industriminne.

Vi startade i Töllstorp, där vi möttes av hembygdsföreningens stora eldsjäl Ingemar Lundberg. En 80-årig livfull smålänning som brann för sitt livsverk, som han fortfarande ansvarar för. Skötseln av anläggningen får man delvis hjälp av kommunen, men det är en handfull eldsjäl som håller i gång verksamheten.

Vi delades upp i två grupper och under ledning av kunniga guider fick vi följa tråddragningens historia och alla dess produkter skapade av kluriga smålänningar. Vår guide Jonas började med att visa själva ursprunget till järnhanteringen – myrmalmen.

Myrmalmen rakades upp från bygdens sjöbottnar med hjälp av egenkonstruerade rakor.

Myrmalmsrakor

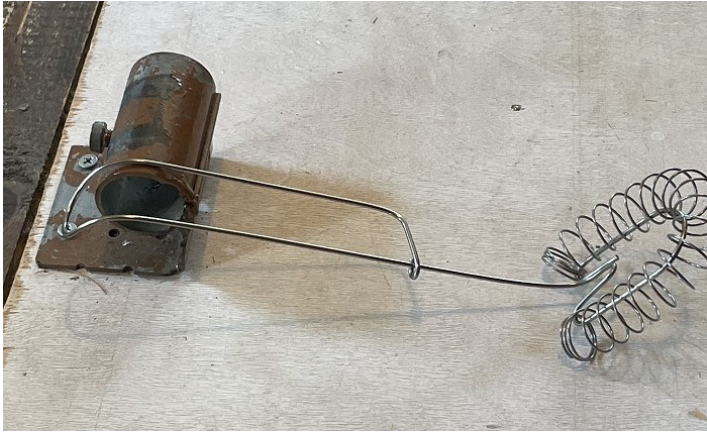
Myrmalmen dög bara för gjutning. Därför hämtades järnmalm från Taberg med hjälp av s.k. järnbärare som bar stälämnena på ryggen 5 mil ner till Gnosjö och trådindustrin.

De cm tjocka tråddämnena kalldrogs genom olika hål för att få tråden tunnare och tunnare. Till hjälp hade man starka hästar som drog ett spel som fick ner dimensionen till några mm. Med hjälp av vattenkraften kunde man senare få fram trådar som var ner till 0,3 mm. Trådarna var km-långa! Vad gjorde man av de olika trådarna?

Det var inga begränsningar för uppfinningsrikedomen. Problem löstes med egenkonstruerade maskiner som placerades ut i bodar runt gårdarna. När kvinnorna vävde satt männen vid sina maskiner och producerade praktiska bruksföremål som sedan såldes av kringresande knallar.

Här följer några exempel på vad man tillverkade i bygderna:

Klassisk trådvisp, används än idag. Två dimensioner av tråd

Mjölsiktar. Trådväven vävdes på vanliga vävstolar!
Finaste dimensionen var 0,3 mm

Säkerhetsnålen

Hönsglasögon! Fungerade utmärkt!

Tråddrageriet

Naturligtvis fikade vi i hembygdsföreningens kafe'

Sedan var det dags för lunch på restaurangen Köket i Gnosjö.
Naturligtvis småländska isterband!

Hylte's Metallvarufabrik lades ner julen 1975 och lämnades då i sitt dåvarande skick åt eftervärlden. All utrustning finns kvar och är nu ett levande museum. En mycket skicklig guide visade hur man göt de mest udda produkter. Ingenting verkade omöjligt. Man hittade lösningar på allt. De två bröderna delade på uppgifterna. En var ekonom och en konstruktör. Man göt, svarvade, slipade och putsade. Från stora vällingklockor till små pinglor m.m.

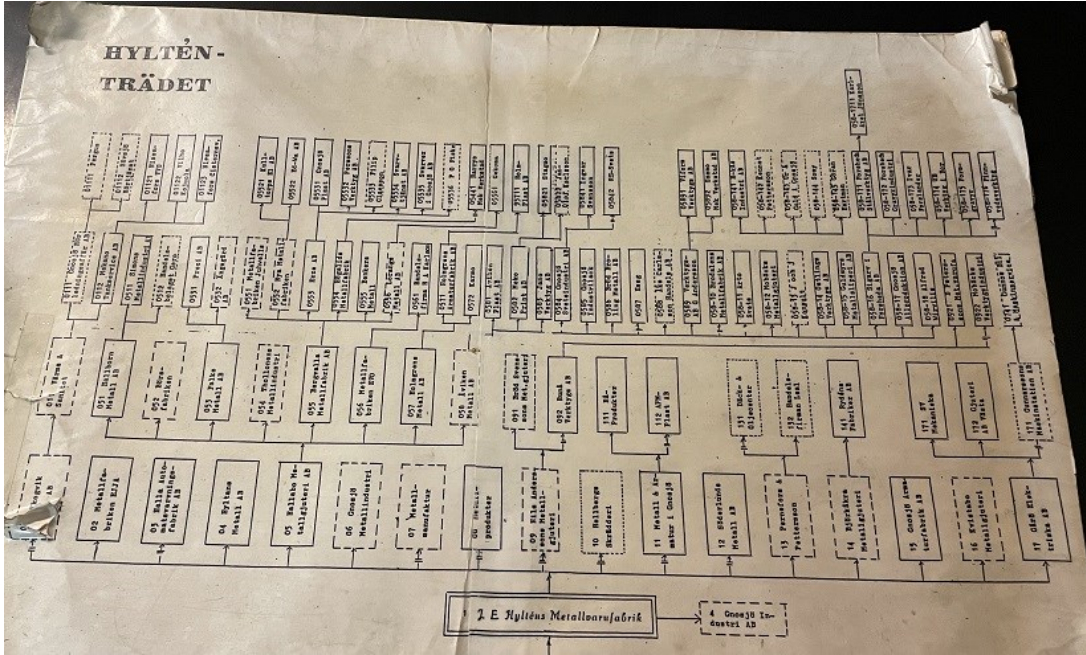
Verkstaden

Vår guide vid revolversvarven

Hylte'ns startade med ett städ som fadern släpat hem från Jönköping. Sedan växte företagen undan för undan. När produkterna blev fler knoppades det av ett antal källarföretag som sedan utvecklades till lönande och framgångsrika företag. Den s.k. Gnosjöandan. Man hjälptes åt och var inte avundsjuka utan stöttade varandra.

Nedanstående tavla visar hur olika företag har startats med hjälp av denna strategi.

Över 100 olika företag är representerade!

Efter fika på Bendts konditori i Anderstorp vände vi hemåt. "En av de bästa SPF-resor jag deltagit i", tyckte Bengt Johansson

